

Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2023/2024

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2023/2024.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund møte:

Forhandlingsutvalg: Inge Even Danielsen (leder)
Tom Lifjell
Berit Marie Eira

Sakkyndige/rådgiver: Randi Skum
Marit Meløy
Leif Anders Somby
Nils Anders Appfjell
Asgrim Opdal

Fra staten møte:

Forhandlingsutvalg: Viil Søyland (leder)
Morten Floor
Widar Skogan

Sakkyndige/rådgivere: Tone Seppola (Landbruksdirektoratet)
Iris Nathalie Wagelius (Kommunal- og distriktsdepartementet)
Morten Gluva (Klima- og miljødepartementet)

Observatør: Jørn Gunnar Olsen (Sametinget)

Sekretærer: Lill-Tove Voje Skorge
Silje Trollstøl

1 Reindrifftsavtalen 2023/2024

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2023/2024, gjeldende fra 1. juli 2023 til 31. juni 2024. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartenes hovedprioriteringer i Reindrifftsavtalen 2023/2024 er direkte tilskudd, ivaretagelse av reindriffts arealer, klimatilpasning og beredskap, samt tilleggsnæringer. Hovedprioriteringene styrker rammevilkårene for de reineierne som har reindrifft som hovedvirksomhet.

Avtalepartene er enige om at NRL utarbeider et oppdrag til Økonomisk utvalg som har som formål å undersøke hvilke muligheter som finnes for å få oversikt over den enkelte reineiers bidrag til verdiskapingen i reindrifften, herunder reineiere uten siidaandel.

2 Endringer i Reindrifftsavtalen 2022/2023

2.1 Bruk av mindreforbruket fra 2022

I 2022 var det et mindreforbruk på kapittel 1151 post 75 og 79 på 10,0 mill. kroner. Avtalepartene er enige om hvordan mindreforbruket skal disponeres, under forutsetning av at mindreforbruket fra 2022 blir godkjent overført til 2023.

Avtalepartene er enige om at 7,0 mill. kroner overføres til Reindriffts utviklingsfond og fordeles på beredskapsfond, Norske Reindrifftsamers Landsforbunds prosjekt mot hets og rasisme i reindrifften, og et prosjekt for undersøkelser av genetisk variasjon knyttet til CWD. Videre er avtalepartene enige om at 3,0 mill. kroner settes av til Landbruksdirektoratets arbeid med nye fagsystemer for reindrifft.

2.1.1 Beredskapsfond

Beitekrisene i 2020 og 2022 har synliggjort betydningen av å ha et sentralt beredskapsfond, samtidig som distriktene bygger opp egne beredskapsfond. Avtalepartene er enige om at 5,1 mill. kroner av mindreforbruket i 2022 overføres til beredskapsfondet i 2023, for å styrke fondet inneværende år.

2.1.2 Prosjekt mot hets og rasisme

Norske Reindrifftsamers Landsforbund etablerte i 2022 et prosjekt mot hets og rasisme mot reindrifftsutøvere. Prosjektet har utviklet en egen nettside, Reinfakta.no og informasjonsfilmer. Avtalepartene er enige om å sette av 0,8 mill. kroner av mindreforbruket til å videreutvikle prosjektet i 2023.

Styringsgruppen for prosjektet, som ble oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet i 2022, videreføres.

- 1) Videreføre konseptet Reinfakta ved å markedsføre, drifte og produsere innhold på nettsider og sosiale medie-kanaler
- 2) Sikre spredning og synlighet av filmer og innhold på Reinfakta
- 3) Gjennomføre en kampanje i prosjektperioden for å motvirke hets og rasisme
- 4) Etablere kontakt med samarbeidspartnere og identifisere samarbeidsområder
- 5) Arrangere webinar for reindrifftsutøvere om hvordan hets og rasisme kan håndteres

- 6) Vurdere hvordan arbeidet med hets og rasisme gjennom prosjektene i 2022 og 2023 kan gå inn som en del av Norske Reindrifsamers Landsforbunds ordinære arbeid.

Det skal leveres en sluttrapport fra prosjektet til avtalepartene innen 1. desember 2023.

2.1.3 Genetiske undersøkelser av motstandsdyktighet mot CWD

Fra Nord-Amerika er det kjent at følsomheten for skrantesyke hos flere hjortedyrarter er avhengig av genetisk variasjon. Det aktuelle genet er identifisert og noen av genvariantene gir redusert følsomhet for prionsykdom. Ved å undersøke frekvensen av genvarianter, kan man dermed beskrive følsomhet for skrantesyke på bestandsnivå.

NMBU har i samarbeid med reindrifsnæringen gjennomført innledende genetiske undersøkelser for å kartlegge følsomhet for skrantesyke i disse reinflokkene. Målet med de genetiske undersøkelsene er å benytte kunnskapen til å drive målrettet avl for å få ned andelen dyr som er sensitive for skrantesykesmitte, og dermed redusere risikoen for utbrudd av sykdommen.

Avtalepartene ser dette prosjektet som et viktig smittereduserende tiltak. Finansiering av forskningsprosjektet skjer gjennom ulike kanaler. Avtalepartene vil bidra til å dekke reindrifens egenandel i prosjektet. Avtalepartene mener at dette er et prosjekt som er viktig for reindriften i hele landet, og legger til grunn at reinbeitedistrikter i nord også inkluderes i prosjektet.

Avtalepartene ber om en rapportering på status for prosjektet i forskriftsmøtet våren 2023.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det settes av 1,0 mill. kroner av mindreforbruket til å dekke reindrifens egenandel i dette prosjektet.

2.1.4 Fagsystem reindrift

Landbruksdirektoratet i 2022 startet arbeidet med å utvikle nye fagsystem for reindriftsforvaltningen. Det er en målsetning å utvikle en fullverdig systemstøtte for forvaltningen og løsninger som dekker reindriftsutøvernes behov. Gode systemer er avgjørende for dialogen og tilliten mellom forvaltning og næring.

Den totale kostnaden for systemet er anslått til 24 mill. kroner. I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble det satt av 1,5 mill. kroner i 2023 til dette formålet.

Nye fagsystemer for reindriftsforvaltningen vil gi store gevinster for både næring og forvaltning. Digitale systemer vil gi raskere søknadsbehandling og enklere søknadsprosedyrer for næringen.

Avtalepartene er enige om at 3,0 mill. kroner av mindreforbruket overføres til kapittel 1142 post 21, som en delfinansiering av Landbruksdirektoratets utvikling av nye fagsystem for reindriftsforvaltningen.

Søknader om tilskudd til siidaandeler og reinlag skal være behandlet innen 1. juli 2023.

2.2 Omdisponering av ubrukte midler på Reindriftens utviklingsfond

2.3 Omdisponering Reindriftens utviklingsfond

Dersom avtalepartene ikke har avtalt noe annet, eller midlene er bundet opp som ansvar, skal ubrukte midler på ordninger i Reindriftens utviklingsfond tilbakeføres til fondet. En gjennomgang har vist at det er ubrukte midler fra tidligere år som kan omdisponeres. Dette er ubrukte midler som er akkumulert over flere år.

Avtalepartene er enige om at det som tidligere er øremerket til ordningene Tilskudd til juridisk bistand til ivaretagelse av norske reinbeitedistrikters tilgang til sine beiteområder i Sverige, og Fjerning av gammelt gjerdemateriell omdisponeres til frie midler. Det har tidligere vært øremerket avsetning til disse ordningene, men det er ikke øremerket avsetning i dag. Avtalepartene mener derfor det er riktig å overføre disse midlene til frie midler, for å gi styret for Reindriftens utviklingsfond mulighet til å gjøre prioriteringer innenfor de frie midlene.

Avtalepartene er enige om å omdisponere 2,8 mill. kroner til frie midler i 2023.

3 Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktivitet i reinkjøtt

I statsbudsjettet for 2023, jf. Prop 1 S (2022-2023) for Landbruks- og matdepartementet, er det satt av midler til dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktivitet i reinkjøtt. Regelverket for tilskuddsordningen skal tilpasses slik at det ikke bare er knyttet til konsekvenser av Tsjernobyl-ulykken, men også eventuelle framtidige hendelser. Dette vil innebære at det geografiske virkeområdet for forskriften utvides.

Forskrift 1. juli 2015 nr. 814 om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reinieiere påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt vil bli endret i den ordinære forskriftsprosessen.

4 Saker utenfor reindrifftsavtalen

Norske Reindrifftsamers Landsforbund har i sitt krav tatt opp en rekke forhold som ligger utenfor reindrifftsforhandlingene. Landbruks- og matdepartementet oppfordrer Norske Reindrifftsamers Landsforbund til å ta initiativ til møter med ansvarlig departement. En oversikt over de aktuelle sakene og ansvarlig departement er gitt nedenfor.

Når det gjelder forhold som ligger innenfor Landbruks- og matdepartementets område legges det opp til egne møter om de sakene Norske Reindrifftsamers Landsforbund tar opp.

4.1 Gjennomgang av reindrifftsloven

Regjeringen har i Hurdalsplattformen lagt til grunn at det skal gjennomføres en helhetlig revisjon av reindrifftsloven av 2007. I plattformen har regjeringen også slått fast at reindrifften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Regjeringen har som målsetting å utvikle reindrifften med et tredelt mål om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

I 2018 oppnevnte Sametinget og Norske Reindrifftsamers Landsforbund sitt eget reindrifftslovutvalg, som skulle utrede behovet for endringer i reindrifftsloven. Utvalget la frem sin utredning høsten 2022.

Regjeringen har besluttet at Landbruks- og matdepartementet nå starter opp en ordinær lovarbeidsprosess med en helhetlig gjennomgang av reindriftsloven. Departementet legger opp til en bred involvering av berørte parter, herunder Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget, som vil konsulteres i tråd med samelovens bestemmelser.

Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbunds lovutvalgs arbeid vil inngå som et bidrag i denne lovarbeidsprosessen.

4.2 Reindriften i Trollheimen

I Reindriftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om å gjennomføre en utredning av dagens situasjon i Trollheimen. Landbruksdirektoratet fikk ansvar for å lyse ut et oppdrag, og tildelte prosjektet til Norconsult. Norconsult ga en foreløpig orientering om utredningen i oppstartsmøtet for reindriftsavtalen. Arbeidet er forsinket, og endelig rapport vil først foreligge etter at forhandlingene er gjennomført. Avtalepartene vil få en presentasjon av rapporten og drøfte rapporten når den er levert.

4.3 Forskningsprosjekt på tamrein og kongeørn med formål å få mest mulig kunnskap om kongeørn som skadevolder på tamrein

Det vises til tidligere prosesser knyttet til iverksetting av et nytt forskningsprosjekt på kongeørn som skadevolder på tamrein. Økt kunnskap om kongeørn som tapsårsak på tamrein vil kunne gi grunnlag for et redusert konfliktnivå og bedre tillit mellom forvaltningen og reindriftnæringen. Klima- og miljødepartementet vil be Miljødirektoratet om å iverksette utlysning av et forskningsprosjekt der formålet med prosjektet er å få bedre kunnskap om kongeørn som tapsårsak på tamrein. Prosjektet vil også kunne inneholde kunnskapsinnhenting om havørn og tamrein.

Studie av virkningene av felling av kongeørn kan inngå i prosjektet dersom det i forskningsområdet avdekkes enkeltindivider av kongeørn som gjør vesentlig skade på tamrein og statsforvalteren etter gjeldende rett gir tillatelse til skadefelling.

Klima- og miljødepartementet skal ha en dialog med Norske Reindriftsamers Landsforbund, aktuelle fylkeslag og Sametinget om utformingen av forskningsprosjektet om kongeørn som skadevolder på tamrein.

Prosjektet skal primært gjennomføres i samarbeid med ett eller flere reinbeitedistrikt i Troms eller Finnmark, alternativt i andre tamreinområder hvor det er en problematikk med tap av tamrein til kongeørn. Prosjektet skal gjennomføres innenfor rammene av gjeldende regelverk.

Kunnskapsinnhenting skal foregå på en uavhengig måte, og valg av forskningsinstitusjon skal bestemmes gjennom en åpen anbudsprosess i tråd med anskaffelsesregelverket. Ved vurderingen av tilbudene skal det vektles positivt at leverandøren samarbeider med andre aktører med utfyllende kompetanse.

4.4 Forslag om å endre avgiftsreglene knyttet til kjøretøy som benyttes i reindriftnæringen

Finansministeren har ved brev 15. februar 2023 orientert landbruks- og matministeren om at finansministeren tar sikte på å fremme forslag om fritak for engangsavgift og fradragsrett for

inngående merverdiavgift på anskaffelser, vedlikehold og drift for terrenggående tohjuls motorsykler i statsbudsjettet for 2024.

4.5 Andre departementers ansvarsområde

Kommunal- og distriktsdepartementet

- Statlige planretningslinjer for de samiske reinbeiteområdene.
- Forskrift om konsekvensutredninger må revideres, slik at terskelen til krav om konsekvensutredninger reduseres, og at reindriften gis rett til å oppnevne utreder dersom det ikke oppnås enighet om utreder.
- Orientering om arbeidet med Samerettsutvalget 2.
- Norske Reindriftsamers Landsforbund mener at all tilrettelegging for ferdsel i utmark må tas inn i sti- og løypeplan og sendes på høring til reindriften.
- Mulighet for husbanklån for unge i reindriften.
- Instruks til kommuner og fylkeskommuner om kravet til kunnskapsinnhenting fra reindriften, og bevisstgjøre kommuner og fylkeskommuner om konsultasjonsplikten.
- Kommunene følger arealdelen i kommuneplanen, slik at dispensasjonssaker unngås.

Samferdselsdepartementet

- Salting av veier i reinbeiteområdene.
- Plan for å redusere reinpåkørsler på vei og jernbane.

Finansdepartementet

- Avgiftsrefusjon på drivstoff til bruk i reindriften.

Klima- og miljødepartementet

- Oppnåelse av den todelte målsetningen i rovviltforliket.
- Forhindre ytterligere nedbygging av reinbeiteområder.
- Revisjon av verneforskrifter og behovet for endringer i naturmangfoldloven.
- Håndtering av CWD.

Justisdepartementet

- Etablering av en miljødomstol.
- Endring av oreigningslova.

Kunnskapsdepartementet

- Fagskole reindrift.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

- Unntak fra tredelingen av foreldrepermisjonen for reindriftsutøvere.

5 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftsnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting, som kan importeres med redusert toll, etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøtt-bransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om redusert toll på reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

15. februar 2023

Inge Even Danielsen

Vil Søyland

